

REDACȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an .. .. 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 ..
Pe 1 lună .. .. 2 ..

Nr-ri de Duminecă pe an 4
coroane.

Pentru România și America
10 coroane.

Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERȚIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se
inapoiază.

—
Telefon oraș și comitat 502.

După 10 ani.

S'au împlinit deja zece ani de când s'a scos de sub tipar întâiul număr, de probă, al »Tribunei Poporului«, mai târziu »Tribuna«. Zece ani de înverșunate lupte, așa, că dacă ar fi să se socotească după cum e obiceiul în oștire: *îndoit* anii de războiu, — s'ar putea zice despre »Tribuna«, că a trăit de două ori cât îi este scris în frunte.

Privim cu mândrie la vremea trecută. Avem conștiința, că ne-am îndeplinit după cea mai bună convingere datoria către neam. Ș'avem, mai presus de toate, mângâierea să vedem, că n'am dus o luptă zadarnică, ci am fost înțeleși de întreaga obște românească.

Azi nu mai e ceartă asupra lucrurilor cari privesc singuri numai pe *frații noștri din România*. Nu se mai învinovățește unul pe altul, că face treaba unui anume partid din *fară*, ci ne întrecem toți în a fi cât mai buni Români, *frați deopotrivă de iubitori ai celor de peste Carpați*.

Activitatea, intrarea în alegere pentru a trimite în Dieta țării pe fruntașii neamului nostru, *pornire care întâia oră în coloanele acestui ziar s'a dat pe față*, azi este crezul tuturor Românilor din patrie. Și a străbătut în straturile poporului atât de adânc propaganda începută de »Tribuna«, încât văzurăm: dela o alegere la alta s'a îndoit numărul deputaților români, și răsună Dieta de graiul lor bărbătesc, cum nu s'a mai întâmplat de treizeci și mai bine de ani.

Ceea ce este cu atât mai îmbucurător, cu cât avântul acesta i-a cuprins și pe tovarășii noștri de luptă slovaci și sârbi, din care pricină stăpânirea mai ales asupra noastră își și descarcă săgețile. În Dietă ministrii, rând pe rând, cu noi se răfuesc.

Fără noi, Slovaci și Sârbi n'ar fi prea mult băgați în seamă.

Nu mai puțin însemnat este faptul, că »Tribuna« a reușit să adune în jurul ei pe cei mai de seamă scriitori ai noștri.

Ea a publicat și publică articole din pana măiastră alui

Ioan Slavici, întemeietorul ziaristicii române moderne (a și stat pentru asta în temnița Vașului 1 an), este membru corespondent al Academiei Române și *premiat* al acestei înalte instituțiuni;

Eugen Brate, cel care a stat în fruntea mișcării naționale zise *memorandiste*, fost vicepreședinte al partidului național și care prin cartea sa asupra *chestiunei române*, tipărită în limbele marilor neamuri din Europa, a făcut lupta noastră cunoscută în lumea întreagă. Este și d-sa *premiat* al Academiei Române;

Septimiu Albini, fost secretar al comitetului național pe vremea luptelor mărețe dintre anii 1891—1894, care după ce a stat 10 luni în robie pentru »Tribuna« din Sibiu, a mai fost osândit și pentru Memorand;

Ioan Russu-Șirianu, care după ce a luptat pentru cauza națională în România ani de zile, stă aici neclintit în foc de 15 ani; este și d-sa *premiat* al Academiei Române, pentru că a scris cartea »*Românii din statul ungar*«, pe care stăpânirea din Budapesta ar fi ars-o, dimpreună cu autorul ei;

Enea Hodoș, membru corespondent al Academiei Române, unul dintre cei mai eminenți profesori, culegător sânguincios de poezii populare, literat de frunte și pedagog iscusit;

Vasilie Goldiș, peană ageră care de atâtea ori a făcut să tresalte inima cititorilor noștri;

Dr. I. T. Mera, dulcele povestitor, ale cărei schițe din călătorie și alte bune povești au fost și sunt atât de mult apreciate;

Ilarie Chendi, prietenul care a stat și la rău și la bine cu noi, care dacă a tăiat în carne vie, criticând, nu mai puțin a scris cald despre lucrurile bune și duios scrie despre tot ce-i d'acasă!

Iar din generația mai tineră *Sever Bocu*, *Gh. Pop*, *P. Nistor*, *Coriolan Pop*, *dr. G. Groșan*, *C. Bucșan*, *Horia Petra-Petrescu*, *dr. D. Stoica*, *V. Nițescu*, *Sever Dan*, *dr. Ū. T. Mihai*, *Alexandru Munteanu alui Vasilie*, *Al. T. Dimitrescu*, *P. E. Papp*, *Petru Popa*, *Iosif Tărău*, *Profi*, (pseudonimul unui distins pricepător al chestiilor școlare); *Sfinx*, (alt pseudonim sub care scrie un bărbat de școală și literat al nostru) și alții, cari din diferite centre românești țin să pună umărul la munca noastră pentru luminarea poporului și întărirea lui pe teren politic, cultural și economic.

Nu mai puțin au ilustrat coloanele acestui ziar valoroșii noștri colaborator externi d-nii *Teodor Filipescu* și *Isidor Ieșan* din Seralievo, ale căror comunicate etnografice și istorice despre Români din Balcani au atras luarea aminte a cercurilor înalte culturale române.

Și în viitor asta ni-e scopul: să mergem pe drumul bătut, pe care ne-a însoțit dragostea și încrederea obștei române. Vom slugi din toate puterile *partidul nostru național*, pe care Ungurii din Dietă zadarnic se codesc a-l recunoaște, căci el totuși există și-i îmbrățișat de tot ce este putere și simțire românească.

În ce privește redactarea ziarului, vom face *simțitoare îmbunătățiri*. Ne vom sili a-l scoate în fiecare zi de lucru, ca astfel să ținem publicul în curent cu tot ce se petrece. Vom lărgi serviciul de informa-

țiuni mai ales. Bine înțeles: vom scoate la iveală îndeosebi faptele ce se petrec în viața noastră națională.

În schimbul strădaniei noastre *cerem dela amici să răspândească »Tribuna«* și abonenților să plătească regulat. Astfel mână în mână și în deplină înțelegere: cei grupați în jurul acestui ziar și publicul cetitor vor fi adus neamului servicii prețioase.

Expozeul ministrului de externe. În ședința de Marți a secțiunii bugetare a delegațiunii austriace ministrul afacerilor streine, baronul *Aehrenthal* și-a rostit expozeul. Expozeul nu are nici un moment nou însemnat. Ministrul accentuează bunele relațiuni ale monarhiei noastre cu statele: Germania, Italia, Rusia, Anglia și Franța. Cu privire la Turcia, ministrul făgăduiește executarea programului dela *Mürzsteg*, crearea bugetului macedonean și îmbunătățirea justiției. El constată cu satisfacție că poporația din Macedonia prinde tot mai multă încredere în organele statelor streine, regretă însă faptul, că activitatea bandelor nu a încetat. »Accentuez încă, zice ministrul, că am primit cele mai prietenești relațiuni cu vecina noastră România«. De asemenea relațiunile cu Serbia, Grecia, Bulgaria, unde avem simpatii. Pacat, că bunele relațiuni politice cu Serbia nu se completează cu aceleași relațiuni economice. Chestiunea Marocului încă nu a ajuns în faza unei împăcări definitive. Ministrul accentuează, în sfârșit și exportul crescând al monarhiei, care va trebui încă cultivat prin dezvoltarea serviciului consular.

GAUZE ȘI EFECȚE.

De Ioan Slavici.

A fost un timp, când foarte mulți se răzîmau, unii cu nădejde, alții cu temere, în combinațiunile lor politice pe marile destoinicii ale atunci încă tinărului și azi cam învechitului comte Albert Apponyi, om de netăgăduită superioritate intelectuală, cu înaltă pozițiune socială și înzestrat cu cultură apuseană în cel mai larg înțeles.

Încetul cu încetul însă a eșit la iveală, că nobilul comte e lipsit de măsura cuvenită unui om de stat și că stăpânit fie de alții, fie de împrejurări, fie de propriile sale porniri, prea des își ia gura plină și dă în gropi.

Privirile s'au îndreptat deci asupra altei odrasle din înalta nobilime, tinărul fiu al bătrânului Coloman Tisza, tot om de superioritate intelectuală, cu înaltă pozițiune socială și înzestrat cu cultură apuseană.

În timp de câte-va luni însă și cei ce-și puneau nădejdea în el, și cei ce se temeau de dânsul s'au încredințat, că e lipsit și el de măsură — chiar mai și mai decât cometele Apponyi. Prea o luase cu »teremtette!«

A rămas mai presus de toate nobilul fiu al marelui comte Iuliu Andrassy, care îi întrece în toate privințele pe ceilalți doi, iar cu acesta au pățit-o rău de tot zilele aceste cei cu nădejdea.

Trebue să fii un adevărat fenomen, ca dintr'o singură răsufare să faci atâta gre-

șeli ca nobilul acesta și să le faci dușmanilor atât de bune și de mari servicii ca dînsul.

E, înainte de toate, dl Aurel Popovici, care nu poate să-i mulțumească în destul pentru reclama ce i-a făcut.

Cartea publicată de D-sa a fost și are să fie citită de mulți. Chiar și dacă aceștia vor fi admitând toți, că e bine scrisă cartea, cu mult aparat științific, cu multă pricepere și cu mult temperament, numai puțini au admis, că ideile și sentimentele reproduse în ea sunt împărtășite de masele mari ale poporului român. A trebuit să vie unul dintre consilierii Majestății Sale Apostolice, ministrul de interne al Ungariei el însuși, ca să-i dea autorului atestatul, că exprimă simțământul comun al poporului român. — »Aceste sunt, — le zice el reprezentanților autorizați ai poporului român, — aceste și nu altele ideile și sentimentele voastre: această mare Austrie helvețisată e ceea ce voiți voi!«

În fața acestei apostrofe sunt zadarnice protestările reprezentanților trimiși de români în dieta ungară, căci ministrul de interne al Ungariei el însuși atestază, că ele nu sunt sincere.

Vor ceti deci de azi înainte încă mai mulți cartea dlui Aurel Popovici, mulți de tot, toți cei ce țin să fie dumiriți asupra ideilor poporului român și asupra sentimentelor lui.

Ii suntem apoi recunoscători înțeleptului om de stat noi cei atât de mult calomniati și atât de rău prigoniti ca agitatori daco-români.

Niște infami sunt cei-ce ne-au calomniat și niște răi cei-ce ne-au prigonit: ministrul de interne al Ungariei ni-e vie dovadă, că nu o mișcare daco-romaniștă, ci una austriacă a existat și există la Români din regatul ungar.

Dacă, publicând cartea sa, dl Aurel Popovici nu ar avea alt merit, are meritul de a fi silit pe un prea chibzuit ministru de interne al Ungariei să recunoască acest adevăr, să-l pecetluiească cu autoritatea sa și să îngroape legenda agitațiilor daco-românești.

Mai presus de toate nobilul comte nu putea însă să se mulțumească cu numai aceste pentru d-sa mici efecte ale marelui sale fapte.

Ca să mai lărgească cercurile celor ce au să-i fie recunoscători, și-a îndreptat privirile și peste hotare, atât spre Apus, cât și spre Răsărit și le-a aruncat Nemților o vorbă grea, iar pe România a prezentat-o în fața lumii drept țară ingrătă, care, făcând cauză comună cu austriacii, încurajază mișcarea pornită contra Ungariei.

Iată un lucru ce nu se știa până acum.

S'ar fi putut crede, că Români din regatul ungar, frământați de legitimele lor nemulțumiri, sunt accesibili pentru ideile emise de dl Aurel Popovici în cartea sa; ministrul de interne al Ungariei ne spune însă, că toți Români susțin acele idei, îndeosebi și cei din statul român, nu oare-cari oameni de stat, nu vre-unul din partidele politice, nu guvern, nu opozițiune, ci România întregă cu chibzuitul ei Rege în frunte.

Să mai poftescă acum cineva să pună la îndoială importanța actuală a cărții scrise de dl Aurel Popovici.

Dacă mai fost cineva de părerea, că ideile emise în aceea carte nu se pot realiza, el

trebuie să se retragă într'un colț și să tacă: smintit ar fi dacă s'ar mai încumătă să se lupte contra unui curent atât de puternic ca cel format de susținătorii acelor idei.

Ca să-și completeze fapta, preacumplitul ministru de interne al regatului ungar a mai luat asupra sa și sarcina de a îndreptă lumea, că Români din regatul ungar sunt foarte fericiți și au cuvinte de a se simți mulțumiți cu pozițiunea ce li s'a creat.

De când e lumea lume, fericit a fost socotit cel ce el însuși se simte fericit, și astfel și Români din regatul ungar numai ei înșiși sunt competenți a se pronunța, dacă au ori nu cuvinte de a fi mulțumiți cu actuala stare de lucruri din patria lor.

Mărturisirea făcută de ministrul de interne nu poate dar să aibă decât efectul de a produce pretutindenea convingerea, că sunt niște naivi aceia, care-și fac iluziunea, că vor putea Români să-și creeze în statul ungar o mai bună pozițiune câtă vreme afeurile publice ale acestui stat vor fi conduse de oameni ca nobilul comte și ca oamenii lui.

Între naivii acestia eram și noi, bieții de noi, care ne mângăiam cu gândul, că oamenii de stat ai Ungariei vor înțelege în cele din urmă, că 'n luptă și cu poporul român n'o să se poată susține statul ungar și vor face ceva, ca Români să fie interesați a-l susține alături cu Maghiarii.

»Nici odată!« — ne strigă acum ministrul de interne al Ungariei. Așa ceva nici prin gând să nu ne treacă!

Cum stăm noi în fața celor ce susțin ideile emise de dl Aurel Popovici! Puțini noi și neputincioși, și mulți, așa zice ministrul, ei și puternici, nu ne rămâne decât să tăcem în vreme ce dânsii strigă:

»Să-l trăiască Dumnezeu pe mai presus de toate nobilul comte, bunul nostru ajutor, și să-i fie mintea, pe care o are, că mult ni-e prețioasă!«

Emigrarea. Biroul de statistică publică date asupra emigrării. După aceste date, emigrarea a ajuns pur și simplu înspăimântătoare. În restimpul dela 1 Ianuarie până la 30 Septembrie a. c. s'au liberat **197.510 pașapoarte.**

Partea cea mai mare a acestor emigranți este pierdută pentru țară. Dacă această goană nebună și neconținută peste ocean va mai dura, ea poate să devie direct o catastrofă pentru țară. Țara va rămânea fără brațeproductive și populația va scădea în loc să crească. Dar contele Andrassy își va urma politica sa »neîndurată și neînduplecată« de urmărire a »agitatorilor« naționaliști, căci aceasta-i singurul rău în acest Canaan, care fără »agitatori« ar fi cea mai înfloritoare și cea mai fericită după toate continentele. Singurul lucru ce l-ar putea pune pe gânduri ar fi, ca mânepoimâne nu va mai avea de unde recruta destui jandarmi spre a aresta pe alde Iuriga și soții.

Alegerea noului păzitor al coroanei.

Într'o ședință comună, Camera deputaților și a magnaților, s'a ales Marți noul păzitor al coroanei. Președintele *Iusth* a citit rescriptul regal, prin care se candidau cei patru candidați la aceasta demnitate. Baronul Wesselényi Miklós a fost ales cu unanimitate de voturi. În aceeași ședință s'a citit și rescriptul de întărire al M. Sale prin care se confirmă această alegere. Noul ales păzitor a depus jurământul într'o strălucită asistență a ministrilor, deputaților și magnaților. El a mulțumit apoi camerelor printr'un discurs în care a jurat credință coroanei.

Din Dietă.

— Ședința dela 5 Decembrie. —

Înainte de a se intra în ordinea de zi, deputatul naționalist, dr. Aurel Vlad, cere cuvântul în chestie personală.

Aurel Vlad: Pe baza §-lui 215 din regulament, fiecare deputat are dreptul să vorbească în chestie personală. Sâmbătă, în răspunsul la interpelația mea, dl ministru al justiției, s'a atins de persoana mea spunând, că eu a-și avea oare cari legături cu partidele politice din Viena, și că în înțelegere cu acestea mi-ași fi înaintat interpelația...

Ministrul Polónyi: N'am zis așa.

Aurel Vlad: Dta, dle ministru, ai stabilit o astfel de concidență, și ai tras astfel de consecințe, ca și când eu și partidul meu am fi purces în înțelegere cu vr'un partid politic din Viena. Asta mă jignește și cred, că trebuie să răspund. Cred, că on. Camera îmi va da voe...

Președintele: La asta nu se cere învoirea Camerei, pentru că dl deputat are dreptul să vorbească, pe baza §-lui 215 din regulament.

Aurel Vlad: On. Camera! Interpelația mea n'a fost anunțată în aceeași zi, în care, nu știu cine, în parlamentul din Viena, a interpelat, în aceeași chestie. Eu mi-am fost anunțat interpelația cu trei zile mai înainte, și numai fiind timpul prea întârziat s'a amânat în ședința de Sâmbătă. Așadar cu toate că este o coincidență, nu sunt eu de vină dacă în aceeași zi, s'a înaintat în Camera din Viena aceeași interpelare.

Deci în cece privește acuza dlui ministru, că eu ași sta în legătură cu partidele din Austria, acuza asta o resping cu toată energia atât în numele meu cât și în numele partidului. (*Mare zgomot. Strigăte în stânga: Unde-i acel partid? Ce fel de partid?*)

Un glas de pe băncile naționalităților: Partidul naționalităților.

Președintele: Vă rog să vă liniștiți, dlor deputați.

Aurel Vlad: Eu nici atâta legătură n'am cu partidele din Viena, cât a avut dl ministru de justiție cu Clofaș și soții într'o vreme. Eu am citit într'o foaie și de acolo știu, că dl ministru m'a suspiciionat, că eu m'ași fi pus în contact cu Lueger și mai nu știu cu cine. Declar aici solemn, că eu pe dl Lueger, primarul Vienei și deputat în Camera austriacă, n'am onoare a-l cunoaște personal, și nu m'am pus nici odată în contact cu el nici prin vorbă, nici prin scris. (*Aprobări pe băncile naționalităților.*)

A doua acuza a dlui ministru e că noi am fi avut nu știu ce de împărțit cu guvernul Fejérvary. (*Strigăte în stânga: Ce, nu-i așa?*) Martori îmi sunt deputații din comitatul Hunedoarei...

Ministrul Polónyi: Când am spus-o eu asta?

Aurel Vlad: În răspunsul la interpelația mea, ai spus, că Fejérvary și Kristoffv sunt nașii naționalităților (Ilaritate și zgomot.) Eu cred, că toată atitudinea mea de pe timpul crizei arată, că eu n'am avut nimica de a face cu Fejérvary și cu Kristoffy.

Un glas în dreapta: Totuși...

Aurel Vlad: (Ironie.) Totuși! Totuși! Ai spus de altă-dată că noi am ales pe Kristoffy la Bocșa, ori mai bine, — noi am fi de vină că a fost ales acolo cu unanimitate de voturi. Declar, că chiar eu am fost acela, care am și scris un articol de gazetă, în care îndemnam pe cetățenii de pe acolo să-și pună și ei un candidat naționalist, ba i-am și rugat pe câțiva fruntași să primească candidatura. Dacă n'am reușit, nu suntem noi de vină. Nu eu, și nici partidul meu nu suntem de vină, dacă Kristoffy n'a avut contra candidat în acel cerc. — Atât am crezut de cuviință, că trebuie să răspund la acuza dlui ministru de justiție. (*Vii aprobări pe băncile naționalităților.*)

Ferdinand Juriga cere cuvântul pentru ca să răspundă invinuirilor ce i-s'au adus. Imediat se naște un sgomot infernal. Președintele sună.

Baloghy Ernő: Mai bine ispășește-ți păcatele.

Ferdinand Juriga: Cred, că am motive destul de ponderoase ca să vorbesc în chestie personală. (Ilaritate. O voce: A constatat-o curtea cu jurați.)

Căci ministrul de justiție paznicul justiției, — cum cu regret trebuie să-i spun — a riscat în răspunsul la interpelarea dlui Aurel Vlad unele afirmații aspre; e retăcut însă de aceia cu is-

te apucături advocătești unele împrejurări, vrînd prin această să mă compromită, că aș fi dat în genunchi înaintea lui cerându-i iertare și îndurare. (Sgomot, președ. sună). Mai departe spune neadevăruri, căci zice: »Mai târziu a adaus (adecă Juriga) la declararea aceasta, a făcut altă declarație lungă, în care să căia de cele făcute, așa că am făcut greșala să ascult de inima mea față de acel preot pocăit și așa mai departe.

Dar întreb, cine m'a chemat prin un deputat în cabinetul ministrului? Cine altul decât dl ministru, care mi-a zis: »Dă popo, o declarație — să mă pot apăra de voi fi atacat. Scrie-o cum vei ști, eu mă voi îngriji să ți să sisteze procesul«. Tocmai în felul acesta a vorbit, să poate că va fi uitat ojea, dar eu n'am uitat, căci pentru mine chestia e de mare însemnătate. În scrisoarea mea nu e nici o umilire din partea mea; poftiți și-o cetiți, iau răspunderea ori când pentru ea, căci în articolele încriminate n'am agitat contra unguirilor (Ilaritate), ci contra politicianilor șoviniști. Poftiți și le cetiți. Chiar e citat greșit: »Politica unguirilor«, pe când în fiecare aliniat se vorbește de politicianii unguri șoviniști, iară poporul slovac e direct rugat să iubească pe unguri.

Și eu sunt credincios patriei (Sgomot). Poftiți și cetiți liniștit articolul meu și vă veți convinge că am dreptate. Iară în al II articol nici nu e vorba nici de unguri nici de șoviniști, ci de principiul moral, pe care m'am pus să-l apăr, că trebuie să fim credincioși legii noastre; iar cei ce ne împiedecă dela acestea sunt Faraonii și brozii cari să află și între slovaci și între unguri; în contra acestora e scris articolul, nu în contra unguirilor.

Dacă veți ceti liniștiți aceste două articole, îmi veți da dreptate și prin aceasta voi fi dovedit, că D-nul ministru a greșit.

Și-apoi cine m'a chemat înainte cu o săptămână în oficiul secretarului dela ministrul de justiție? Dl secretar de stat Antoniu Günther, mi-a zis: »Poftește și șezi« (Csücsülj le) (Ilaritate).

Ernestin Balogh: Asta-i răsplata curtoasiei și bunei voințe?

Ferdinand Juriga: Și-apoi mi-a zis: »Scrie le rog la sfârșitul declarației, că îți pare rău de expresiile aspre ce le-ai întrebuințat.« Am scris, iară într'o epistolă privată i-am mulțumit ministrului pentru promisiune, precum se și cuvenea (Sgomot).

I-am scris în epistola aceia, — înmuiată de promisia D-lui ministru de justiție, că vor veni timpuri mai bune pentru noi naționalitățile și că de aci înainte nu vom mai avea atâtea năcazuri, — i-am promis că voi fi mai moderat. Și iată vedem primul semn al promisiunii d-lui ministru, vedem cu ce simț de dreptate și cât de legal sunt tratate naționalitățile (Sgomot).

Somogyi Aladár: Dacă s'ar fi procedat legal, D-ta n'ai mai fi aici.

Afacerea deputatului Juriga.

Raportorul **Kálosi József:** Deputatul Juriga a fost condamnat la 2 ani închisoare și 1200 de cor. amendă. Procurorul din Pressburg a rugat pe ministrul de justiție și comisiunea de imunități să suspende imunitatea deputatului Juriga pentru că a aflat dela Conzistorul din Gran, că Juriga are de gând să plece în America. Comisiunea propune suspendarea inviolabilității deputatului Juriga. Ea nu poate fi socotită ca o șicanare politică, căci delictul a fost săvârșit într'un timp când Juriga nu era deputat. Cere adoptarea acestei propuneri.

Zboray Miklós: Judecătoriile, cred, adesea abuzează de largitudinea ce-o au de-a arestă în mod preventiv pe acuzații cari au înaintat recursuri. Trebuie totdeauna să se stabilească în mod neîndoios dacă arestarea este motivată. Găci dacă nu există un motiv hotărât, atunci suspendarea dreptului de inviolabilitate nu slujește decât scopuri de șicanare politică. (Voci: În cazul acesta avem un verdict!) Da, însă nu-i valabil, căci s'a dat recurs împotriva lui! (Mare zgomot, mișcare).

Dl deputat **Csizmazia** este adânc indignat pentru faptul că, fiind vorba de un deputat naționalist, îndrăznesc să dau un vot separat. Constat că dreptul acesta nu mi-se poate contesta și voi face uz de el. (Mare zgomot, președintele sună.) Cunoașteți părerea mea în chestia națională. Voi arăta însă pentru ce apăr inviolabilitatea chiar și în cazul lui Juriga.

Pentru ce cere subprefectul arestarea? Am aflat,

zice el, în raport, că Juriga a fost astă-vară la episcopul Reiner cerând să fie numit în America — deci cu luni de zile înainte de proces. În 4 Oct. subprefectul a întrebat pe episcop și acesta a răspuns că Juriga și-a cerut numirea la America. Dar legea cere ca numai în caz de bănuială întemeiată să se facă arestarea.

Bródy Ernő: Legea cere și date pozitive!

Zboray Miklós ca jurist nu mă pot împăca cu gândul ca cineva să fie arestat pe baza unui raport al unui subprefect. (Aplauze). Dlor, chiar dacă afacerea este complicată cu motive politice, totuși socot că este un rău mai mic dacă Juriga va fugi încărcat cu pedeapsa (Mare sgomot, președintele sună). Nu uit că nu de mult și noi am fost într'o situație asemănătoare și și noi am fost în primejdia de-a fi arestați (Aplauze și strigăte de »trăiască« pe băncile naționale).

Ministrul **Polónyi Géza:** Legea permite arestarea în caz când un verdict s'a dat. Trebuie ca judecătoriile să aibă dreptul de arestare. Procurorii au atâtea procese naționale încât abea dovedesc. Dacă vom permite ca un condamnat oarecare să fugă, deși fuga lui se putea bănuși, atunci îi vom descuraja în munca lor patriotică.

După dorința lui **Zboray** să citește raportul subprefectului.

Olay Lajos: Interesele țării sunt de-asupra tuturor legilor. În interesul ei trebuie să comitem chiar și acte de ilegalitate. (Aplauze, sgomot.) Trebuie să fim mai presus de toate unguri. Amin-tește cazul lui Miletici, care a fost arestat în contra dreptului de imunitate și camera a ratificat. **Juriga trebuie, tot astfel, imediat arestat.** (Protestări. Zgomot).

Propun ca pe viitor să se dea judecătoriilor dreptul acesta de-a aresta în mod preventiv pe agitatori.

Ministrul de justiție **Polónyi Géza:** Zice că a tratat totdeauna cu bunăvoință procesele naționalităților.

Dr. Aurel Vlad: Când a fost vorba între noi despre casarea proceselor, nu s'a pomenit nici măcar un singur cuvânt că se va face excepție cu procesele naționalităților. Dl ministru ne-a zis — știu sigur — ca să înaintăm o rugare și dacă procesele vor proveni din timpul regimului lui Fejérváry. — colegul **Brediceanu** încă poate dovedi — atunci procesele se vor casa neapărat.

Ministrul de justiție **Polónyi:** Da vreți să ca-sez și procesele pentru omor!?

Dr. Aurel Vlad: A fost vorba numai despre procesele de caracter politic. Pentru a dovedi că nu l'am acuzat fără date, am amintit, că dl ministru a făcut excepție cu un proces, deși făgăduise că îl va casa. Faptul acesta dovedește că acest proces a fost menținut cu tendințe politice.

Vázsonyi Vilmos. Dl Olay a vorbit făcând apel la frumosul sentiment al patriotizmului. Eu doresc să privesc chestiunea din punct de vedere al dreptului. Căci cred că nu am ajuns atât de departe, cu soarta țării să atârne de faptul dacă Juriga va fi arestat sau nu. Deci chestiunea este o chestiune de drept și nu putem să o privim din punctul de vedere atât de ieftin al patriei, al țării (Mare sgomot în stânga). Nu cer privilegii în materie de patriotizm, în politică domnește principiul *hodie mihi, cras tibi*. Procedul judecătoriei este prigonirea cea mai gravă a inviolabilității.

Noi am luptat mult pentru dreptul de inviolabilitate, în anii din urmă. Vă amintiți de cazul lui Nessi. Ei bine, vreți ca acuma de odată să renunțăm atât de ușor la toate cuceririle de atunci? Fiecare parlament are dreptul de inviolabilitate pe care-l merită. De altcum mă mir de când au ajuns rapoartele subprefectilor atât de sfinte și autoritare în fața noastră încât să ne plecăm în fața lor. Noi când am fost în opoziție le-am tăgăduit ori ce valoare. Dacă Juriga ar fi avut de gând să fugă, nu spunea nimănui. Au fugit mulți în America fără îngăduința autorităților bisericești.

Dacă-i vorba de imunitate, bucuros dăruim pe Juriga Americii, pentru a ne păstra nouă dreptul de imunitate. (Aplauze) Este un precedent fără pereche, nedrept și nejust de a să da judecătoriei dreptul de-a aresta în mod preventiv pe un deputat pentru delict de presă. (Aplauze pe băncile naționalităților).

Ministrul **Polónyi Géza:** propune ca în afacerea aceasta să se amâne hotărârea și afacerea lui Juriga.

Camera admite.

Urmează mai multe interpelări ale deputaților **Baloghy Ernő, Nagy și Hentz.**
Ședința să ridice la orele 3.

— Ședința dela 6 Decemvre. —

Au vorbit, la budgetul ministerului de agricultură doi deputați naționaliști: **Aurel Novac și Dr. St. C. Pop,** arătând amândoi suferințele plugarilor, cerând ca statul să cumpere moșiile mari dela magnați, să le parceleze și să le vândă poporului, după cum arată și alte rele, cerând ca guvernul să facă grabnică îndreptare.

Proces pentru agitație.

Arad, 7 Dec.

Pe azi este sorocit înaintea tribunalului arădan procesul pentru agitație intentat dlui **Ioan Nicorescu, preot în Curtici.** Apărător al dlui Nicorescu este dr. **Sever Ispravnic.** La instrucție s'a refuzat ascultarea mai multor martori invocați de acuzat.

Aceștia s'au prezentat azi să depună, dacă vor fi admiși. Ei toți arată că dl Nicorescu n'a zis, cu prilegiul alegerilor dietale, cuvintele ce i-se atribue. Vorba e, numai dacă tribunalul îi va admite să fie ascultați.

Ședința delegațiunii ungurești.

Budapesta, 4 Decembre.

În ședința de ieri a delegațiunii ungurești, ministrul de război **Schönaich** a expus în limba nemțească programul seu. Declară că budgetul militar nu-i al seu, ci al predecesorului seu, care a demisionat abia acum câteva săptămâni. Nu va face schimbări însumate. Cere îmbunătățirea sorții ofițerilor, a orfanilor și a văduvelor lor. Cheltuielile se vor putea împlini în partea lor mai mare din fondul taxelor de scutire. Nu face un expozeu mai mare. Dorește o pace trainică pe terenul chestiilor militare.

Delegații **Zichy Miklós, Kmety Károly și Rakovszky István** cer ca pe viitor să se înlăture cu totul limba nemțească din delegațiuni.

Președintele și primul-ministru **Wekerle** spun că deși limba ungurească este limba oficială a delegațiunii ungurești, totuși s'a format uzul de-a se tolera și limba nemțească.

Hoits Pál spune că deși partidul kossuthist intră în discuția budgetului militar, își menține toate principiile sale.

Se discută asupra împărțirii furniturilor militare între Austria și Ungaria.

Generalul **Krobatin** susține punctul de vedere al guvernului.

Din Sătmar.

— Corespondență particulară. —

În 11 Noembrie s'a îndeplinit în Careii-mare (Nagy-Károly) o sfințire de școală. Zic o »școală« deși s'ar potrivea a zice »școala confesională gr. cat. română«.

Dela oficiul parohial al acestei confesii în fruntea căreia este legat și un post de Archidiacon a Sătmarului, care au deschis concurs, nu pentru interes ci pentru îndeplinirea oficiului — fiindcă după concurs s'au prezentat două învățători române (Alba Iulia și Gherla) și una din loc română de origine, dar durere numai de limbă neavând idei de literatură, scriitorii și poeții români.

Ce să vezi? Măritul senat școlar, a pus ad acta recursurile celor două învățători române și unanim au ales pe cea de o limbă și simț cu ei.

Unde e, Archidiaconul Sătmarului ce poartă un nume atât de frumos românesc: **Coriolan Ardelean,** care a fost-câțiva ani și profesor în Beiuș, spuneți frați româniunde e? — Unde e Careiul, pentru români e departe, departe.

Școalele confesionale române din Sătmar la ordinea zilei trec cu învățători cu tot la stat, în decursul acestui an s'au făcut aproape la 40 școli de stat, în multe locuri în comunele fruntașe în fruntea cărora stau preoți ce poartă brâu roșiu și se numesc protopopi, iar turma se risipește (onoare except.) Oare pe acui seamă vor purta acel brâu roșiu și pentru ce merite? **Livius.**

Andrássy despre naționalități.

Am dat resumatul vorbirii rostite de ministrul Andrássy în ședința dela 25 Noembrie a dietei. O publicăm acum în întregime. Eată-o:

»Onorată Cameră! (S'auzim! S'auzim!) De oare-ce în discursurile de până acum s'a desbătut cu deosebire chestiunea naționalităților și eu în această chestiune încă nu m'am pronunțat de loc (S'auzim! S'auzim!), fie-mi permis a-mi desfășura punctul de vedere în chestiunea naționalităților. (S'auzim, s'auzim!)

Înainte de a face aceasta, vreau să fac o scurtă observație la discursul rostit adineori de on. meu amic Moskovitz. Dânsul insistă pentru garanțiile constituționale. Și eu insist. Lucrez ca să le pot da gata. În discursul ce l'am rostit cu ocaziunea desbaterii bugetului pe 1906 am arătat scopurile, ce mi le-am propus în această privință. Mi se pare, că e de prisos a repeta, ceea ce am zis atunci. Azi a sosit timpul faptelor și în această chestiune. (Vii aprobări). Sper, că nu peste mult voi fi în situația, să present on. camere primul proiect în această materie. (Vii aprobări). Acest proiect va fi despre lărgirea sferei de activitate a tribunalului administrativ, cu scop de a pune drepturile municipiilor sub scutul justiției. (Vii aprobări).

Iar acum voi trece la chestiunea naționalităților (S'auzim, s'auzim!)

Aici înainte de toate să ne răfuim cu inculparea ridicată zi de zidin partea domnilor deputați naționaliști contra națiunii maghiare; inculparea că aici statul ungar sau guvernul ungar ar prizoni naționalitățile ar fi cu nedreptate față de naționalități și ar vrea să le maghiarizeze cu forța. Această inculpare e o invinuire temerară (Așa este! așa este în dreapta și stânga), care se opune diametral faptelor. (Adevărat! Așa este în dreapta și stânga). Dacă statul ungar ar fi urmat această politică, credeți-mă, domnilor deputați acum n'ați șede aici. (Adevărat! așa este! în dreapta și stânga.) N'ați avea cutezanța să vorbiți așa trufași. (Vii aprobări și aplauze în toate părțile camerei.) Dacă ar fi adevărat aceasta, mai ales în acele lungi secole, când a fost încă permis a recurge la mijloace cu mult mai brutale și mai energice, decât mijloacele ce se pot întrebuița astăzi; dacă națiunea maghiară ar fi voit atunci să vă maghiarizeze, dacă ar fi urmat pilda vecinilor noștri, atunci zău n'ați fi în puterea în care sunteți astăzi. (Așa este! Așa este în dreapta și stânga.)

Rákosi Victor: O, de ar fi făcut așa străbunii noștri!

Contele Iuliu Andrássy: Dar faptele istorice arată tocmai contrarul. Pe când în apus se năpustiau cu putere de fer și consecvență la extirparea naționalității rasselor supuse, la noi rassa maghiară și-a împărțit drepturile cu rasele supuse ei. Doar e știut că în Ungaria fiecare a putut fi nobil, nimenea nu s'a căutat că de ce limbă și origine este, ci dacă a fost cetățean folositor patriei, l'au făcut nobil: nobilul însă avea toate drepturile, era membru al sfintei coroane. Și aceasta n'a fost numai în teorie așa, ci și în practică. Știm că bărbați de origine din sânul naționalităților au ajuns la posturi foarte mari, la rol conducător.

E deci cu totul neîntemeiată inculparea, că vrem să maghiarizăm. Nu numai că ne purtăm cu toleranță față de locuitorii cu buze străine de aici, ci merg mai departe, am adus aici din străinătate oameni cu buze străine. Când în Orient turcul a pustiit și amenințat creștinătatea de acolo, unde au găsit ei apărare, pământ, viață? Aici în Ungaria. (Adevărat! așa este! în dreapta și stânga.) Noi atunci am luat în apărare pe cei prizoniți. Și acum ne răsplătesc că ne inculpă înaintea lumii întregi. (Vii aprobări îndelungate aclamațiuni și aplauze în stânga

extremă.) Ne acuză cu acuza nedreaptă, că vrem să-i maghiarizăm și să-i despoiem de naționalitatea lor.

Nu numai în trecut, dar nici în prezent nu voim să ne atingem de limba lor și să-i despoiem de caracterul lor de naționalitate. Eu cel puțin din parte-mi ași considera drept cea mai mare greșală, dacă am vrea să maghiarizăm cu forța. (Vii aprobări). Ceea-ce nu am făcut atunci când am avut în mână armă și mijloc potrivit, când în acord cu spiritul timpului ne-am fi putut apuca energic de acest lucru, aceea s'o facem astăzi, când e imposibil, să aplicăm aceste mijloace, când aceea stă în contradicție cu spiritul timpului, — ar fi curată prostie. Azi e imposibil a despoia de caracterul lui național un popor de mai multe milioane. (Vii aprobări! Așa este!) Adevărat că în străinătate se încearcă aceasta. Eu cred că nici acolo nu va succede. La noi însă raporturile de putere sunt atât de diferite de cele din Germania față de poloni, încât a urma la noi aceeași politică, care o urmează Germanii față de poloni, ar fi o greșală.

Eu din parte-mi totdeauna voi pretinde, ca funcționarii administrativi să nu se uite la aceea că cine ce limbă maternă are. (Vii aprobări la naționaliști!), că cine ce origine are, ci numai la aceea că cine e cetățean credincios. (Vii aprobări și aplauze în centru și stânga extremă), totdeauna voi pretinde ca funcționarul să se poarte cu iubire și dreptate față de cetățeanul de orice naționalitate: și eu atribui mare importanță și faptului ca funcționarul totdeauna să știe limba populațiunii din locul unde el servește. (Vii aprobări la naționaliști.)

Dar domnilor deputați, această politică e numai o parte a politicii mele de naționalități. Eu fac mare deosebire între masa mare a naționalității și între partidul naționalist. Eu fac deosebire între cetățenii fideli, pacinici, și între agitatori. (Vii aprobări). Eu socot, că statul ungar și guvernul ungar au datoriat să poarte luptă consecventă, strașnică împotriva politicii, dvoastre (Vii și îndelungate aprobări și aplauze). Politica dvoastră este o primejdie pentru societate, este contrară statului, distrugătoare de națiune. (Vii aprobări. Contraziceri la naționaliști).

Știm, meu prietin, dl ministru-președinte, a zis într'unul din discursurile sale, că de aceea nu vă putem recunoaște pe d-voastră ca partid deosebit, pentru că n'aveți program deosebit. Eu, on. cameră, merg mai departe. Eu nu numai pentru aceea nu sunt dispus să vă dau d-voastră dreptul care aș fi dator să-l dau fiecărui partid ungar, pentru că n'aveți program, ci și pentru aceea, pentru că știu că tendințele d-voastră politice sunt în conflict cu ideea de stat maghiar. (Vii aprobări. Contraziceri la naționaliști.)

Mihail Polit: Ar fi trist!

Contele Andrássy: Nu vreau să vă invinuesc domnilor deputați, că gravitați în afară. Pentru aceasta n'am dovadă și o astfel de tradare de patrie nu am dreptul să presupun despre nimenea. Zic fără a presupune aceasta, și îmi bazez teza numai pe aceea ce știu dovedi. (S'auzim!)

Mai întâi Dv. domnilor deputați vă deosebiți de fiecare partid maghiar prin aceea că pe când scopul final al partidelor maghiare e totdeauna avantajul și folosul statului, la d-voastră nu aceasta e scopul cel dintâi.

Milan Hodza: Dar care?

Andrássy: Tocmai d-lui Milan Hodza îi voi dovedi, că nu acesta e scopul cel dintâi, nu statul, ci naționalitatea. (Așa este! Adevărat!) Față de ceea ce nu atinge direct naționalitatea n'aveți nici un simț. (Așa este! Adevărat!)

Aceasta o dovedește »cuvântul« dat în numele clubului naționalist la 12 Martie 1906 din partea lui Milan Hodza împreună cu Teodor Mihali. Binevoii a vă gândi, că acest »cuvânt« a fost dat atunci, când dieta a fost risipită cu forța, când fiecare maghiar fără deosebire de părerea politică, ce ar fi avut-o mai înainte, s'a ocupat de această chestiune cu toată puterea sufletului său,

și ori a fost cu noi, ori contra noastră, nu s'a putut reține ca să nu ia poziție față de acest mare conflict. Ce a scris atunci dl deputat Milan Hodza în mod oficial în numele partidului său? (Cetește.)

»Dar am fost siliți să renunțăm deocamdată de a aduce în discuțiune gravaminele noastre specifice naționale și toate celelalte aspirațiuni ale noastre cuprinse în programele particulare ale partidelor naționalităților, de oarece întreaga luptă politică era dominată exclusiv de fatalul conflict, ivit între Coroană și între coaliție, pentru care — nefiind noi înscenătorii acestui conflict, — eram chiar dispenzați de a lua răspunderea. (Voci: Aha.) Ne găsim în situația, că chiar și cea mai mică ingerință a noastră ar fi părut absolut nemotivată, prin faptul, că partidul nostru al cărui program conține fără îndoială, destule și practicabile principii și toate condițiile pentru rezolvarea crizei — n'a fost nici măcar ascultat din partea coroanei și prin faptul, că nici un singur factor nu ne-a arătat măcar aparența unei bunăvoințe, cu atât mai puțin ne-a dovedit nuziințe serioase pentru realizarea justei noastre pretențiuni: egala îndreptățire a naționalităților«.

Ce înseamnă aceasta? Acea, că e nemotivat pentru d-voastră a ingera în acest conflict, pentru că nimeni nu va promis bacșiș separat. (Aprobări îndelungate și sgomotoase, aclamațiuni și aplauze. Sgomot pe băncile naționaliștilor).

Apoi, mă rog, ce înseamnă aceea, că interesul Coroanei, interesul parlamentului, interesul constituționalismului e indiferent înaintea d-v., dacă nu atinge avantajul nemijlocit al d-v.?

Milan Hodza: Interesul nostru este și al țării, nu numai al nostru!

M. Polit: Bacșiș!

Markos: Ați vrea să fiți »Vortänzeri«!

Andrássy: Politica d-v. amenință existența națiunii (Așa e). Care e consecința ei finală, a dezvoltat-o clar, cu mare aparat științific și interesant Aurel Popovici. Acest domn odinioară a fost unul dintre eroii procesului Memorandului; de atunci stă în contact permanent cu partidul naționalist. (Contraziceri pe băncile naționaliștilor. Voci: Așa e! În contact permanent!) Și care e programul lui Popovici? Programul acestuia este — deja titlul cărții sale o spune: Grossösterreich — a șterge cu o trăsătură de condei Ungaria de pe fața pământului; Ungaria nu există ca stat, ci se contopește în marea, admirabilă, frumoasă Elveție austriacă. (Voci: Aceasta e fantazie!) Sfășie în bucăți Ungaria și aceste bucăți împreună cu bucățile austriace le unește într-o nouă mare confederațiune. Au pe deplin dreptate deputații naționaliști în aceea, că nu ei au scris aceasta și că pentru aceasta nu pot fi trași la răspundere. Dar, mă rog, aceasta e consecința naturală și inevitabilă a politicii d-voastră? Voiți federalism ungar, Elveție ungară.

Mihail Polit: Am protestat! (Sgomot). Totdeauna am accentuat, că aceasta n'o voim. O accentuez din nou. (Sgomot.)

Vázsonyi: Voiesc o Elveție orientală. (Sgomot)

Andrássy: Dacă odată facem independente aceste ținuturi de naționalități la noi și și în Austria; dacă aceste trăsesc unul lângă altul, cum se poate împiedeca atunci împreunarea lor, mai ales atunci când trebuie să se teamă, că Ungaria nu se va învoi pacinic la împărțire? Numai așa deci pot ei spera să susțină federalismul ungar, dacă îl pun sub apărarea și garanția unui federalism mai înalt. Dar și de altminterlea (Sgomot. S'auzim! S'auzim) n'ar putea exista un organism de stat așa de complicat, cum vi-l închipuiți d-v. O Elveție austriacă și o Elveție ungară, împreună cu uniune personală sau cu dualism, n'ar putea exista în Europa. Planul lui Popovici are cel puțin avantajul, că pe hârtie, în teorie omul își poate închipui existența unui astfel de stat; dar așa cum vă închipuiți d-v., dacă cele două confederațiuni ar fi în alianță laxă una cu alta, — așa nu poate exista putere.

ZIEGLER AGOSTON,
(proprietarul firmei ZIEGLER FERENCZ),
bandajist academie, furnisorul curții regale, atelier de instrumente medicale-chirurgicale — UJVIDÉK.

Pregătesc tot felul de instrumente medicale și de chirurg, mâni, picioare artificiale, preparate ortopedice, corsete, clistire, irigatore, injectoare pentru organele sexuale femeiești; cearșafuri de pat de gumă pentru copii și lăuze, perini cu aer comprimat, oale de noapte pentru bolnavi, mașini electrice, în sfârșit tot de ce au trebuință bolnavii, medicii, moașele, friseurii să capătă la mine cu prețurile cele mai ieftine.

La dorință trimitem prețuri curente franco și gratis.

Mihail Polit: Poftim a reorganiza comitatele. (Sgomot).

Andrássy: ...De altfel ceea ce mărturisiiți dv. încă este foarte apropiat de concepția lui Popovici. În această privință iarăși mă voi referi la același cuvânt pe care l'ați lansat în 1906. Aceasta încă vine direct în conflict cu independența statului ungar (citește).

Naționalitățile nemaghiare ale țării și-au dovedit convingerea lor, pe care o mențin și astăzi, că eventuala introducere a comandai maghiare la trupele armatei comune recrutate din Ungaria, n'ar fi nici pe departe îndestulătoare pentru rezolvarea definitivă a crizei. Convingerea noastră e că art. de lege XII din 1867 azi nu mai poate fi corăspunzător pentru a susține și pe viitor raporturile dintre cele două țări ale monarhiei. Natural, căci această lege a pactului asigură guvernelor cel mai liber procedeu pe toate terenurile politice interne, încătușind fatal toate nizuințele adevărate, al căror izvor era dorul de a asigura tuturor popoarelor libertatea politică, ca astfel libere să se închege într'o puternică consimțire cu dinastia. Mai departe (citește):

Intreg sistemul politic inaugurat în urma pactului din 1867, exclude de pe toate terenurile vieții de stat chiar și ideea egalei îndreptățiri a naționalităților și a egalității de drept în genere. În această nedreptate, mai curând sau mai târziu, dar fatal trebuia să se răsbune și încă amar. De aceea și în virtutea tuturor drepturilor omeștești, în virtutea principiului sfânt al egalei îndreptățiri pretindem sanarea acestor culpabile neglijențe. Dar mai ales acum, când șubredele temelii și toate proptele pactului se surpă, când însuși pactul reclamă imperativ revizuirea — pretindem necondiționat, ca această revizuire să se facă cu concursul totalității popoarelor țării. Pretindem ca această revizuire să asigure absolut posibilitatea afirmării corăspunzătoare a diferitelor popoare și să pună odată stavilă pornirii distructive a atâtor elemente separatiste. (S'auzim! S'auzim!)

Ce înseamnă aceasta, on. cameră? (S'auzim) înseamnă, că nu pactul din 1867 să-l schimbăm, ci să suprimăm independența statului ungar. (Așa este în stânga. Contraziceri în centru.) D-voastră pretindeți ca să renunțăm în favorul monarhiei la dreptul nostru de dispoziție independent. (Contraziceri în centru).

Milan Hodzsa: Nu aceasta am cerut (Sgomot).

Andrássy: Tare mă mir, că acum contraziceți acestea, pentru-că v'ați pronunțat în acest program în formă așa de clară, neîndoiasă, care nu se poate înțelege fals (Adevărat! Așa este! în stânga.) și care dacă înseamnă ceva, la tot cazul înseamnă, că cereți garanție dela monarhia mai înaltă în privința drepturilor naționalităților. (Adevărat! Așa este! în stânga).

Milan Hodzsa: Pentru asigurarea suveranității statului (Ilaritate).

Andrássy: Dacă nici nu luăm în samă cele ce d-nii deputați le-au spus în afară de cameră, dar le retac totdeauna cu mare înțelepciune aci în cameră, dacă luăm în vedere numai cele ce le-au spus aici în fața dietei: și din aceste se poate vedea lămurit ce periculoasă e politica d-v. (Adevărat! Așa este! în dreapta și stânga.) Tocmai aceea ce a zis dl deputat Polit despre Elveția ungară, dovedește mai bine, că domnii deputați sau se joacă cu cuvintele, sau de fapt voiesc să disolve unitatea Ungariei. (Adevărat! Așa este! în stânga).

Mihail Polit: Protestez! (Sgomot mare). Eu nu cantoanelor, ci comitatelor am atribuit importanța.

Andrássy: Mă rog, am cetit discursul cel mai recent al d-lui deputat...

Mihail Polit: Binevoiți a'l cita. (Sgomot S'auzim!)

Andrássy: ...în care discurs se zice, că comitatele trebuiesc arondate din nou, trebuie create comitate pe deplin naționaliste în limbă și putere administrativă și anume cu asigurarea autonomiei în cel mai mare grad. (Adevărat! Așa este! în stânga și dreapta. Contraziceri la naționaliști).

Mihail Polit: Acesta e planul lui Francisc Deák! (Sgomot).

Andrássy: Iși poate închipui dl deputat, că prin astfel de program se poate asigura armonia popoarelor?

Mihail Polit: Da! Imi pot închipui!

Andrássy: D-voastră, d-le deputat, trebuie să dripiți mai întâi națiunea maghiară și numai după aceea puteți să vă apucați de realizarea unui astfel de program. Că apoi rezultatul obținut după înfrângerea națiunii maghiare nu va asigura armonia popoarelor, cred că acesta e un adevăr mai presus de orice îndoială. Nu uitați, că d-voastră vă luptați și împotriva logicei lucrurilor și a legilor naturii.

Mihail Polit: Vă rog să citați (Ilaritate).

Andrássy: Această țară, între Dunăre și Tisa, e creată spre unitate, aceasta trebuie să fie un singur stat. (Așa este!)

Ballagi Aladár: Un singur sistem hidrografic!

Andrássy: În Austria poate e posibil a face ceea-ce vrea Polit și în Elveția se potrivește, pentru-că permite situația geografică, la noi e imposibil așa ceva, aceea e fantomă ale cărei consecințe păgubitoare d-voastră le veți simți mai tare. (Așa e!) Ceeace faceți d-voastră e nu numai crimă contra statului, ci e crimă și contra fraților d-voastră proprii. (Adevărat! Așa este! Aplauze.) Nimeni nu vă vatămă aici pe d-voastră. D-voastră trăiți liber aici, și noi ne bucurăm dacă putem satisface pretenziunilor d-voastre echitabile și juste. (Așa e!) Dar ce faceți d-voastră? Cu aceea că faceți politică contrară statului, periculoasă, stârniți neîncrederea statului și a societății maghiare. D-voastră sunteți cari apoi deșteptați unorii și excesul șovinist în societatea maghiară în prima linie contra fraților d-voastră.

Mihail Polit: Fiți cu dreptate!

Andrássy: Cel mai bun exemplu e legea de naționalități. Această lege cum s'a format, e fătul natural al geniului maghiar. Geniul maghiar de fapt înseamnă libertatea. Inclinația noastră naturală a fost — fidel tradițiunilor din trecut — să continuăm raportul frățesc cu naționalitățile. Această idee au depus-o marii bărbați de atunci în această lege. Voința sinceră a fost, ca pe această bază să se stabilească raportul cu naționalitățile. Nu s'a întâmplat. Legislația de mai târziu s'a abătut deja dela această bază. Azi deja aici în dietă mai mulți au atacat această lege și au pretins ca să o revizuiim. (Voci: trebuie și stearsă!) D-voastră sunteți de vină la aceasta. (Așa-e!) D-voastră ați fost de vină dacă nu peste mult va trebui să fie ștearsă această lege (Așa e! aplauze!) pentru-că tăgăduiți rândurile introductive, ideile fundamentale ale legii. D-voastră înși-vă v'ați așezat pe altă bază principiară, decât legea, pentru-că legea zice: constituie o națiune politică unitară.

Mihail Polit: Politică, dar nu de rassă!

Andrássy: De rassă nici nu vrea nimenea! D-voastră totdeauna voiți aceea ca românimea, sârbimea, slovăcimea să formeze teritor politic separat. D-voastră nu vă supuneți tezelor fundamentale ale legii, (Adevărat! Așa este!) dar pretindeți executarea detaliilor. Prin aceasta a-ți deșteptat în Ungaria spiritul contra căruia vă plângeți. (Adevărat! Așa este!) D-voastră stricați nu numai rudeniilor Dv. de rassă cari trăiesc între hotarele Ungariei, ci stricați și acela, cari trăiesc în țările exterioare, afară de frontieră. (Așa e!) Statul ungar e pretinul și aliatul natural al regatului român și sârb. (Adevărat! Așa este!) Aduceți-vă numai aminte, că un politician maghiar, tatăl-meu a fost acela, care prima dată s'a întrepus la cabinetele europene pentru independența Serbiei și României.

Coloman Thaly: Chiar și regatul îl puteți mulțumi lui!

Andrássy: Și ideea regatului el a reprezentat-o prima dată în cercurile cabinetelor europene. Cuvântul lui a apărat România și Serbia la congresul din Berlin. (Mișcare).

Mihail Polit: Tot el a îndeplinit ocupațiunea Bosniei!

Andrássy: De aceasta noi am avut trebuință!

Pe urmă influință maghiară a fost aceea, care a pus ca scop al politicii monarhiei austro-ungare independența statelor orientale. Fiecare știe că regatul român și regatul sârbesc au nevoie de prietenia noastră. Dar nu e prietenia aceasta în pericol, dacă d-voastră continuați astfel? (Așa e!) În loc ca d-voastră să fiți zale naturale, cari ați legă aceste țări avizate una la alta, d-voastră îngreunați susținerea relațiunilor bune. (Așa e!) Ce faceți zi de zi? Umblați pe acolo, agitați contra noastră. Să nu negați, căci o pot dovedi. (Aclamațiuni și aplauze). Aici în Ungaria ce faceți? În Ungaria iarăși provocați sentimente antiromâne și antisârbești prin politica d-voastră agresivă. În loc ca să fiți mijlocitori, puneți piedici prieteniei.

Prin urmare eu față de d-voastră iau lupta cea mai energică. (Vii aclamațiuni și aplauze.) Politica mea de naționalități o pot rezumă într'o poziție: a iubi, a fi cu dreptate față de masa naționalităților, dar a prigoni cu rigoare inexorabilă pe agitatori. (Vii și îndelungate aclamațiuni și aplauze. Oratorul e felicitat de numeroși deputați).

Pentru abonenții „Tribunei“.

Parte în urma rugării ce i-s'a făcut administrației ziarului nostru, parte în urma atențiunii ce administrația are pentru unii abonenți, destul că sunt și acum mulți căror li s'a trimis „Tribuna“ fără a fi plătit cuartul din urmă ori a doua jumătate a anului (cei de Duminecă).

Rugăm deci stăruitor pe toți câți sunt în restanță, să binevoiască a grăbi cu plata abonamentului.

ADMINISTRAȚIA.

NOUȚĂȚI.

A R A D, 7 Decembrie 1906.

— Români din țara Bârsei au depus, cu ocazia, mergerii lor la expoziție, o coroană pe mormântul prințesei Maria, fiica Reginei.

Coroana purtă următoarea inscripție:

Ai fost! Te-ai dus, inger plăcut
Așteaptă, viu, să te sărut!
Când cel de sus mă va chemă
La sin, cu drag te-oiu îmbrățișa

Mama suferințelor.

Regina României, drept mulțumire a trimis preotului Comănescu, din comuna Codlea, o fotografie cu următorul autograf:

»Din adâncul sufletului și cu inima mângăiată vă mulțimesc pentru dorul cel duios.

Noembrie 1906.

Elisaveta.

— Ministrul Apponyi contra pocăiților. Se știe, că ministrul Lukács a dat drept pocăiților să se organizeze în comunități, cu condiția însă, ca limba slujbei și a tuturor afacerilor să fie cea ungurească. Ministrul de acum al cultelor, Apponyi, a nimicit această hotărîre a înaintașului său, zicând, că n'a făcut bine, dând drepturi pocăiților, căci acestea n'au nici un predicator învățat. Cum poate deci să predice învățăturile lui Christos, un om neînvățat?

Are toată dreptatea. Nu ori cine este chemat și nu ori cine poate propovădui învățăturile creștine. Religiunea creștină este ca o apotecă. Dacă un om nepricipător s'ar duce în apotecă și ar vrea el să cumpere ceva pentru boală, fără să ceară dela cei de acolo, se poate întâmpla să cumpere otravă, în loc de leac pentru sine. Așa și cu învățătura religiei creștinești. Dacă se pune cineva s'o predice, nepricipându-se poate să-și câștige perzare în loc de mântuire.

Fluidul-Universal

Magazin principal: Farmacia lui Török József, Budapest, Király-utca 12 și Andrássy-ut 25 precum și în cele mai multe farmacii.

vindecă podagra, reuma, catarul (troacna) și influenza, tot felul de dureri de mâni, picioare spate și șele iscate din răceală, mănăcărimea, durerea de măsele și cap. Recreează și întărește muschii și nervii, ceea-ce documentează număratoarele epistole recunoscătoare sosite dela medici și privați. O sticlă de un deți costă 150 fil., trei bucăți să trimit franco; 6 sticle mici de probă costă 3 coroane; 12 sticle franco 5 coroane. o o o o o o o o o o

Să trimit pe lângă ramburs poștal prin FARMACIA „Vörös kereszt“ (crucea roșie) Temesvár.

Dăm deci sfat tuturor românilor să rămâie statornici în învățăturile bisericii noastre și să nu dea ascultare prorocilor mincinoși, cari numai rușine le pricinuesc.

— **Arestarea deputatului Iuriga.** Oca-lomnie mincinoasă scornită de adversarii slovacilor, era să aibă ca urmare arestarea deputatului Iuriga. Deputatul Beniczki Ödön, ales în cercul Rosenberg, a împărțit Marți camerii, că deputatul Iuriga ar umbla prin acest cerc, agitând printre slovaci pe timpul marelui proces de agitație din Rosenberg.

Adevărul este însă, că dl Iuriga nu a stat de cât două zile în Rosenberg, venit pentru a asista la dezbaterile acestui proces. În timpul acesta el nu a fost în atingere de cât cu câteva familii fruntașe slovacăști în Rosenberg la cari a fost și găzduit și cari nu aveau nici o trebuință de a fi trezite la conștiința națională prin nici un fel de agitație. Afară de aceste familii, Iuriga nu a stat în atingere cu nimeni, cu atât mai puțin a putut »agita«. După două zile de ședere el a părăsit Rosenbergul, neputând obține un bilet de intrare în sala de dezbateri a procesului. Totuși acuma comisiunea de imunități a camerii a propus *arestarea imediată* a lui Iuriga pe baza falsului denunț al lui Beniczky.

— **Decorat.** La propunerea dlui Kalinderu, presidentul Academiei române, Majestatea Sa regele României, a binevoit a conferi *medalia jubilară* dlui Iosif Vulcan, redactorul »Familiei«, și bătrân gazetar român dela noi.

Cu aceasta medalie a fost decorat și directorul ziarului nostru, dl Ioan Russu Șirianu, încă în Septemvrie.

— **Dăruire.** În ziua sftului Archangel, s'a sfințit în sfta biserică de aici un stihar preotesesc foarte frumos și fin, jumătate în jos de dantelă lucru de mână, donat de Chilina Scrofan în valoare de cel puțin 40 cor. Și fiindcă în anul trecut a mai dăruit un acoperemânt la masa de miruire, și mai înainte două stihare pentru ministranți, pentru aceasta i-se aduce mulțumită, rugând pe înduratul Dumnezeu, ca darul făcut din puținul său, să fie bine primit ca al văduvei din sfta evanghelie, și să-i răsplătească însușit din darurile sale cele bogate.

Fie aceasta faptă laudabilă, de îndemn pentru cei mulți avuți din această parohie, cari nerecunoscând că ce au, dela Dumnezeu au, din multul ce le-a dat, nici cât de puțin nu voesc a jertfi pentru sftul lui locaș. Boroșebiş la 18 Noembrie 1906 v. A. Mihulin, preotul local.

— **Pangermanii!** Așa le zic ungerii Germanilor bănățeni (șvabilor) cari nu-și părăsesc neamul. Joui Balint Kurtz, »pangerman« trebuia să stee și el, înaintea curții cu jurați pentru că, scrie »*Temesvári Hirlap*«, »nobilul bărbat și-a propus să pregătească înfrățirea de arme a șvabilor cu românii«, îndeosebi între șvabii de pe la Panciova.

Păcat mare acesta în ochii șoviniștilor. Pertractarea s'a amânat, din cauză că acuzatul zace bolnav.

— **Hirotonire.** P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp a hirotonit într'u preot pe Miron Papp, ales preot în Burda.

— **Conferința învățătorilor din tractul Halmaj.** În 23 Noemvrie st. n. a. c. învățătorii tractului Halmaj s'au întrunit în conferința lor sub președinția dlui M. Vidu în frunte cu M. Onor. domn protopresbiter ca șef al tractului.

După chemarea Duchului sfânt conform programei s'a început ședința, iar iubitul lor președinte M. Vidu prin cuvântul său de deschidere rostit cu multă căldură a înviat în toți membrii conferinței puteri noi pentru statornicie în muncă folositoare neamului.

Membrii conferinței au primit cu bucurie cuvântul de deschidere al președintelui urându-i cu toții »să trăiască!«

După aceea M. On. Domn protopresbiter C. Lazar a ținut o vorbire călduroasă pionerilor culturii îndemnându-i la muncă continuă pentru traiul și poziția lor atât de sdruncinată. Dl președinte M. Vidu salută pe dl I. Papp, avocat în loc pentru buna venire. Zice între altele: Suntem mândri, că ne-ai onorat cu prezența D-tale cu atât mai vărtos ne simțim mândri că poziția aceasta înaltă și sublimă ce o ocupați ai câștigat-o întru început dela dascălul de pe sate și nu pregeți a uita că el este acel factor care conduce și luminează existența omenească.

Simpaticul domn I. Papp emoționat de cuvintele președintelui îi mulțumește și roagă membrii conferinței să-l primească și pe el de membru fondator.

A urmat apoi un banchet, unde se înțelege n'au lipsit nici toasturile. După banchet s'a rentors fiecare cu dulci suvenirii.

— **Jubileu de 25 ani.** »Foia Diecezană« aduce un raport foarte călduros despre decurgerea sărbărilor dela Caransebeș arangiate în 25 Noemvrie în onoarea dlui protopop Andreiu Ghidiu, cu privilegiul jubileului de 25 de ani de preoție. În presară a fost conduct cu torțe, casele din străzile pe unde a mers conductul, între cântece și bubuitul pivelor, erau feeric iluminate. Ajunși la locuința jubilarului, preotul Ioan Pepa a ținut o călduroasă vorbire.

Jubilarul a răspuns emoționat. Corul teologilor a întonat cântecul »Gintei Latine«. În ziua următoare s'a ținut serviciu divin și rugăciune de mulțumită. După serviciul divin s'au prezentat la jubilar diferite corporațiuni și singuratiche persoane.

Jubilarul a primit un cadou frumos, un orologiu de aur cu inscripția: »Preoțimea și învățătoria tractuală la jubileu de 25 ani al preoției Prea onor. domn protopresbiter Andreiu Ghidiu 1881—1906«. Tot din incidentul acesta jubilarul a primit peste 130 telegrame.

— **Sfințire de biserică.** În Dumineca de 5/18 Noemvrie s'a sfințit noua biserică din comuna Sentelac protoprezbiteratul Orășii-mari.

De pe fața Sentilăcanilor puteai ceti bucuria în ziua sfințirii, văzând cu ochii visul lor realizat. La sfințire au luat parte Rev. domn Toma Păcala, preot tractual, Nicolae Bogdan, paroch în M. Lazuri, N. Bogdan, paroch în Sumugi, Florian Groza, paroch în Cheri, Teodor Papp, paroch în Alparea cu Doamna, Nicolae Popa, paroch în Felcheriu, Teodor Popovici, paroch în Hidișelul-sup., Filimon Jurca, paroch în Mierlău, Meletiu Suci, învățător în Cheri, Ioan Petrila, învățător în Mierlău, George Fășie, învățător în Felcheriu, Petru Popa, teolog abs. și Mihaiu Popa, notar cerc. cu Doamna și alții.

După sfințire s'a dat un prânz comun, unde a toastat Rev. Domn Toma Păcala pentru P. S. Sa Episcopul I. I. Papp, pentru Ioan Popovici și pentru învățătorime spunând prin cuvinte adevărat părintești, armonia ce trebuie să domnească între preot și învățător.

Nicolae Popa a toastat pentru Ioan Popovici, Filimon Jurca pentru Rev. Domn Toma Păcala și pentru Ioan Popovici și Ioan Popovici pentru popor. Dintre donatori amintesc pe Mihaiu Popa, care a donat sfinței biserici 50 cor., Toma Păcala 10 cor., Ioan Popovici 10 cor. și un prapor și Petru Bogdan, epitrop, un policandru. Sume mai mici au donat mai mulți.

— **Din isprăvile fibirăului Corcan.** Primim spre publicare următoarele: Cât de mult îi zace la inimă dlui Corcan bunăstarea și fericirea subalternilor săi se vede din cel mai recent caz petrecut cu un țaran din Vrani. Cazul este următorul: Un țaran din Vrani a trecut cu trăsura prin Jam și ajungând la o fântână voia să-și adepă caii, mai ales că fântâna la care trăsese cu caii, era provăzută cu vâlău. Dar care nu fu mirarea țaranului, când se pomenește, că fibirăul, care se plimba pe cealaltă parte, se apropie de dânsul și-l provoacă să părăsească fântâna, dacă nu are la trăsura vadră pentru a-și scoate apă. Și a plecat sârmanul țaran, fără a-și adăpa caii.

Nu înțeleg, ce scop are vadră fântânii, dacă și omul trebuie să poarte vadră cu sine pentru a-și adăpa vitele; înțeleg însă rostul cuvintelor fără de rost ale fibirăului Corcan, care acum, după căderea listei candidaților partidului națio-

nal pentru congregațiune, voină a-și arăta atât puternicia, se folosește de toate mijloacele de șantaj canare și răzbunare față de toți, cari au lucrat contra listei bărbajilor oficioși la congregațiunea comitatului. Nu așa domnule fibirău! Nu așa tractează cu românul domnii »români«, cari de altfel se mai fălesc cu »românismul« lor; astfel de fapte nu cred să fi făcut Gozsdu, pe care dvoastră atât de mult îl preamăriți.

— **Societatea de lectură »Petru Maior« din Buăpesta,** va aranja Concert în 15 Decembre st. n. în sala cea mare dela Saskör (Irányi-utca 17.) Prețul de intrare: pentru o persoană 2 coroane, pentru o familie 5 cor. Venitul e destinat pentru Societatea »Petru Maior«. Începutul la 8 oare seara. Suprasolviri maritimose se primesc cu mulțumită și se vor chita pe călătorie ziaristică. Programul se va împărți sara la casă.

— **Mandatul dela Tápé,** unde a fost ales Reök István, e atacat din partea contra candidaturii Fodor, pe motiv că alegătorii au fost mituiți.

— **Cât de ieftin era traiul înainte cu 100 de ani?** Și înainte de aceasta cu o sută de ani se plâneau oamenii contra scumpetii. Atunci în congregația din comitatul Pest s'a hotărât, cât să fie prețul pentru fie care hrană. Așa pentru o zamă se plătea 2 cr. pentru o porție de carne de vită 6 cr., aluat 10 cr., friptură de vită 6 cr., de porc 10 cr., de puiu 10 cr., de găscă 10 cr., Pește fript 15 cr., Dacă mai multe persoane mănâncă la o masă, atunci pentru trei plese se plătea 12 cr.

Ca în povești!

— **Procesul generalului Nebogatov.** Din Petersburg se vestește, că de câte-va zile se pertractează acolo procesul generalului Nebogatov, care s'a predat japonilor, cu toate corăbiile de război de sub conducerea sa.

— **Yvonne de Treville,** celebra sopranistă dela opera din Paris, care anul trecut a cântat la opera din Budapesta și București, în aceste două săptămâni din urmă a cântat câte de două ori și în teatrul din Arad. Luni sara în »Bărbierul de Sevilla«, iar Mercuri mai multe bucăți de opere. Cu adevărat a fermecat publicul, care și aplaudat-o cu frenesie și i-a oferit trei buchete splendide.

Ținem să înregistrăm, că la teatrul arădean cântă în opere tenorul cavalier Ferrari, care a dat concursul său și la reprezentațiunile și concertele artistei de Treville. Este un tenor cum n'a mai fost în Arad, și împreună cu d-șoara sopranistă Geni Schubert (italiană și ea) fac ca anul acesta în Arad să se reprezinte opere pe cari publicul le ascultă cu drag și teatrul totdeauna e plin.

— **Tifus în Mezöhegyes.** De câte-va săptămâni în Mezöhegyes domnește tifusul, ce puztiește în mod înspăimântător. În aceasta boală a murit până acum și patru medici. Guvernul a trimis din Pesta acolo pe medicul Dr. Diamand Salamon.

— **Student îndrăgostit.** Din Seghedin se vestește, că un student dela comercialele de acolo s'a împușcat în inimă și-a murit. Didactrul a cheltuit de două ori pe buchete de flori, ce le cumpăra unei fete de 13 ani, în care era îndrăgostit.

— **Preot sinucigaș.** Din Nagy-Szölös se vestește, că preotul rom. cat. Govik János, s'a împușcat. Causa faptei lui e necunoscută.

— **Ucigașul Hennig,** din Berlin, care a fost neîntrecut în fărădelegi și fapte păcătoase, și care a omorât pe mai mulți oameni, jefuind tot ce a aflat le ei, a fost spânzurat.

— **Săpun de viorea de Parma.** Sub această numire de câți-va ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de viorea? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face față fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare să nu întrebuințeze acest săpun, numai ca să-i tindă mână de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil. 3 bucăți 2 cor. 20 fil. Pregătește: Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă. Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Vojtek și Weisz, Lugoș în

medicina lui Fischer János, Timișoara în prăvălia Wisemayr Ferencz.

— **Antidol** este medicamentul cel mai bun contra durerii de cap, migrenă, trocnă. Pentru efectul admirabil a fost premiat la expoziția de igienă din Paris, Londra, Berlin și Bruxela cu medalia de argint. Medicamentul nu trebuie luat, ci pe palmă pus și sorbit. O sticlă de antidol costă 1.20 cor. Se capătă în toate farmaciile și în laboratorul chimic a lui Vilmos B. Bruzen.

— Când încărunește părul sau barba să întrebuințezi Restorer-ul de păr alui Balla. Detailuri vezi la inserate. Sunt puține dame, cari n'au să mulțumească vecinica și frumusețea fața moale și curată, cremei de viorea alui Balla, ce în trei luni seceră cele mai admirabile rezultate. Mii și mii, de epistole de recunoștință. Prețul unui borcan 1 cor. Deslușiri între inserate.

— **Contra tusei, petelor de ficat și respirație grea** mai sigur medicament e sirupul de munte pentru piept farmacistului Balla. Efect sigur, recomandat de medici. Scrierea adevărată între inserate.

— **La umflături din degerare** sau la alte boli provenite din înghețare cel mai sigur medicament, ce alină și vindecă e alifia contra înghețării alui Balla. Prețul unui borcan 1 cor. Detailuri între inserate.

— **Nefericire.** Pentru cine e robit cu totul de beția, un medicament neîntrecut, ce poate să împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul «Am fost bețiv.»

— **Nu mor porcii** nici nu se îmbolnăvesc dacă se întrebuințează pravul pregătit de farmacistul Kun István din Hajduszovot De aceea se nu pregete nime a cumpără acest prav. Mai pe larg între inserate.

— **Wolf J.,** pantofar de ghete femeiești și bărbătești Arad, strada Weitzer (palatul minoriiilor).

Procesul din Rosenberg.

Rosenberg, 4 Decembrie.

Judecătoria. — Procurorul. — Vorbirea lui Hlinka.

Azi s'au terminat dezbaterile în procesul intenționalei slovacilor. A vorbit întâi dr. Kállay, care a vorbit pe Gregus.

Dr. Paul Mudrony s'a plâns de *parțialitatea judecătoriai*. Judecătoria n'ar trebui să țină parte de nimeni, ci să fie drept!

Președintele l'a îndrumat la ordine.

Arată că acuzatul Janovatz, pe care-l apără, e un om de rând, nu putea să ațâțe la răscoală. E pe nedrept tras în judecată. Cere achitarea lui.

Despre ideea de stat zice că este o nedreptate, căci vrea să despoaie pe naționalități de limba lor.

Procurorul, care în rechizitorul seu a vorbit în câte verzi și uscate, răspunde la vorbirile celor de mai sus, apărând administrația învinuită și a făcut de cap la alegeri, chinuind poporul.

Tagăduiește de asemenea că dânsul ar fi pornit procesul la poruncă mai înaltă. El a lucrat după interesele statului, căci agitațiunile slovace primordiuiau pacea obștească.

Dr. Aurel Vlad, arată că și dacă ar fi săvârșit ceva acuzații cu prilejul alegerilor, era destul să-l pedepsim pe cale administrativă, iar nu să fie aduși la tribunal și să fie acuzați de agitație. Strânge cu ușa pe procuror, critică purtarea administrației și le spune buchile și procurorilor maghiari. Cere achitarea slovacilor acuzați.

Mare efect a făcut vorbirea de apărare a lui Hlinka. El a zis, între altele, următoarele:

»Nu sunt omul vorbelor, ci al faptelor. Conștient că sunt nevinovat, voi răbda și d'aci încolo umezeala și întunerecul temniței. Procurorul lmi aduce învinuirea că nu m'am rugat odată pentru patrona Ungariei. Dar m'am rugat de alte o sută ori! La tot cazul mai de multe ori de cât dsa. Că pe mine m'a așteptat plebea (unii beți) la gară, după ce am fost suspendat? Dar sunt eu oare vinovat pentru că inteligența din oraș s'a pus contra mea?

»Di procuror zice că acesta nu e proces politic. Fiecare veac își are năcazurile sale. În veacul XX sunt la ordinea zilei suferințele celor slabi și săraci; religia, politica, totul e preocu-

pat de această chestie. Asta a spus-o și Széll, iar actualul guvern d'asemeni și a propus apărarea oamenilor săraci. Cu acest gând am pornit și eu în luptă, însoțit de dr. Srobár, numai cu arme curat ideale. Ne-am dus cu mâni goale, cu lozincă dreaptă. Și care a fost sfârșitul lui? Un proces urât. Două partide nu pot învinge, ci numai unul. Noi am fost bătuți, dar ne-am împăcat cu gândul acesta, așa că în ziua de alegeri la orele 8 seara eram în pat. Cum se poate, cu toate acestea, că întreaga campanie, întreg materialul acestui proces monstru se învîrte în jurul modestei mele persoane?

Trecând la amănunte, zice:

»N'am agitat în Revutza, după vorbire nu s'a auzit nici o aclamare și încă em am zis lui Dr. Srobár: Frate, să mergem mai departe,ăștia nu ne înțeleg pe noi. În Rosenberg nici n'am vorbit eu, ci numai Dr. Srobár.

»In Szlécs am locuit 13 ani, am condus și povăluit poporul.

»Și am propagat pacea, contra limbii maghiare n'am agitat. Ci am zis învățătorului Stehlik: N'ar fi oare mai bine să înceapă instrucție cu școlarii în limba ungurească și numai după aceea să-i învețe și ungurește? Căci care este rezultatul prea multei învățări în limba ungurească? **Nu e în sat un singur Slovac care să știe ungurește.** Învață bieții dela vârsta de 3 ani până la 15 ani, tot ungurește, dar nu-i nici un folos. Se prostesc, *cad în robie neagră sufletească.* Despre robia asta am amintit în vorbirile mele.

»Femeilor cari s'au strâns în jurul meu, da-le-am zis: Nu mă plângeți, dacă va trebui să sap, voi săpa, dacă va trebui să cosesc, voi lua coasa, trebuind să părăsesc parochia... Ș'am mai zis că milă nu voi cerși dela episcopi. Asta însă nu poate fi agitație.»

A terminat astfel:

»Nu pot fi învinuit de cât că sunt democrat. În mine nu se poate pedepsi de cât ideea. Dacă așa credeți că sunt vinovat, pedepsiți-mă. E adevărat: legea trebuie săși îndrepteze. Dar ce să îndreptați în mine? *Că mă alipesc de limba maicii mele? În privința asta sunt incorrigibil!* Voiu muri iubindu-mi limba. Ci sunt vinovat că *strig și cer egalitate, frățietate și libertate.* Dacă mă veți pedepsi pentru asta, o să sufăr. Cer să fiu achitat.»

Sentința s'a adus Joi. Iată-o:

Au fost osândiți:

Andrei Hlinka, preot, 2 ani temniță, 1500 cor. amendă și 1669 cheltueli de judecată; din pedeapsă i-se socotește 5 luni și 9 zile cât a stat în prevenție;

Dr. L. Srobár, medic, 1 an temniță, 900 cor. ameneă; 1 lună și 6 zile i-se socotește cât a stat în prevenție;

Andrei Jancsek, fabricant, 6 luni temniță și 500 cor. amendă; i-se socotește prevenția de 5 luni și 13 zile;

George Gregus, brutar, 5 luni temniță de stat și 200 cor. amendă;

Petru Cheben, 5 luni temniță de stat și 100 cor. amendă;

Iosif Tomik, preot, 4 luni temniță de stat, 500 cor. amendă, 416 cor. cheltueli de judecată.

Anton Matyasovsky, M. Serafin, G. Mucsuta, Ianov Ianovetz, St. Jeszenszky, Iosif Milan, Eduard Schlachta, N. Olejnyik, G. Novak, I. Vlkonsky: câte 2 luni temniță de stat și câte 100 cor. amendă.

Toți osândiții au apelat.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Cota oficială pe ziua de 4 Decembrie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Aprilie. 1907 (100—cigr.)	7.43 — 7.44
Secară pe 1907.	6.62 — 6.63
Orz pe 1907.	7.50 — 7.51
Cucuruz pe 1907	5.24 — 5.25

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1907	7.43 — 7.44
Secară pe Aprilie 1907.	6.62 — 6.63
Orz pe 1907	7.50 — 7.51
Cucuruz pe 1907	5.24 — 5.25

Poșta Redacției.

(X). Brad. În numărul viitor. Frățești salutări. D. D. Agârbiciu. Se va publica pe Duminică. *Coriolan Pop.* Cluj. Pe Luni ori Marți. E mare îmbulzeală. Mulțumiri — și scrie-ne mai des. *Un preot tinăr.* Se va publica. Primim cu plăcere, totdeauna. Discreție absolută.

Poșta Administrației.

Andrei Patachi, preot Mihail. Am primit 10. — cor. pe II sem. 1906.

Nica Halmăgian, Curtacher. Am primit 2 cor. ca abonament până la 1 Febr. 1907.

George Tămaș, Steltan Pa. Am primit suma de cor. 7.35 încă în luna Aust. Pentru călindar să ne trimiți 80 fileri.

Ochtoichul se poate comanda dela librăria P. Simtion, Arad, Strada Deák Ferencz. Prețul 1.70 cor. și porto postal 50 fil.

Eremia Bojin, Mesici. Am primit 4 cor. ca abonament pe 1906.

Teofil Igrăș, C.-Surdac. Am primit 4 cor. ca abonament pe 1906.

George Ciocârlan și Petru Debeleac, Șiria. Am primit câte 2 coroane ca abonament până la 1 Ian. 1907.

Avram Bodea, Sicula 52. Am primit 4 cor. ca abonament pe 1906.

Dr. A. G. Am primit 7 cor. pentru publicațiuni.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

Se caută un candidat de avocat cu praxă în cancelaria avocatului dr. Corneli Iancu, A R A D.

ANUNȚ.

Caut un candidat de avocat cu praxă bună, cei-ce posed și știu corespunda și în limba germană sunt preferiți. Postul este a se ocupa la 1 Ianuarie 1907. Reflectanții să comunice condițiunile lor cu scrisul.

Dr. Aurel Gosma,
adv. Timișoara.

Intr'o cancelarie advocațională din Arad, află aplicare momentană un tinăr român.

Dr. Popa.

Am fost bețiv în totdeauna până ce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce beatură spirituoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beatură spirituoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmacia lui

FRANKL ANTAL
(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Cine e bolnav!!

Oleul-Reuma de Băile-Erenjane a lui **Dr. Arányi** foarte renumit, ce n'ar trebui să lipsească din nici o casă necondiționat și cu siguranță vindecă

! reuma, cursoarea și podagra. !

Este recomandabilă la durere de mână, spate, pept, șele, lovitură, silă, serăntitură, duvere de urechi, tunit de urechi, durere de cap și dinți. Provăzut cu îndrumare pentru întrebuințare punctuală. — Prețul unei sticle 2 coroane. Sticlă de probă 1 coroană. Să fim de băgători de samă la numele lui Dr. Arányi! Ori ce altele sunt falsificări tendențioasă. Se poate căpăta numai la pregătitorul:

Farmacia BALLA SÁNDOR, Hódmezővásárhely, Fő-tér.
La comande prin poste pentru expediție și ladă se comandă 40 fil. La comandă mai mare de 6 coroane pachetarea gratuită și pachetul se expediază scutit de cheltuieli în caz de trimitere înainte a sumei

Firele de păr cărunt

își redobândesc adevărata culoare dacă în trei zile întrebuințăm **RESTORER-ul de păr** a lui **BALLA**

Garantez pentru nevinovăția și efectul ce-l are. Prețul unei sticle 2 cor., sticlă de probă cor. Să ne ferim de imitațiuni. Se poate căpăta la pregătitorul: Balla Sándor, farmacist în Hódmező-Vásárhely.

Față frumoasă!
 Dintre toate mijloacele cosmetice de până acum acesta e unicul cel mai remarcabil; renu-
 mite a pielii, pistrui, bube, pete de ficat etc. dispăre. Probați
 un borcan de Cremă de vioarea de a lui Balla
 și galbenă, prețul 1 cor., o bucată de săpun 60 fil.
 Balla Sándor, farmacist Hódmező-Vásárhely.

Dame!

Frumseță vecinică!
 Dintre toate mijloacele cosmetice de până acum acesta e unicul cel mai remarcabil; renu-
 mite a pielii, pistrui, bube, pete de ficat etc. dispăre. Probați
 un borcan de Cremă de vioarea de a lui Balla
 și galbenă, prețul 1 cor., o bucată de săpun 60 fil.
 Balla Sándor, farmacist Hódmező-Vásárhely.

putem dobândi, dacă întrebuințăm **Crema de vioarea (ibolyka) a lui Balla.** Dintre toate mijloacele cosmetice de până acum acesta e unicul cel mai remarcabil; renu-
 mit și premiat. **Redă frumseță uimitoare, piele curată, albă strălucitoare.** Ori-ce **infecțiune** a pielii, pistrui, bube, pete de ficat etc. dispăre. Probați
 și vă veți convinge. — Un borcan de **Crema de vioarea a lui Balla** unsuroasă pentru întrebuințare sara 1 cor. Pudră în culoare albă, roză și galbenă, prețul 1 cor., o bucată de săpun 60 fil.
 uscată, pentru întrebuințarea ziua 1 cor. O sticlă mare de apă pentru față 1 cor. și se poate căpăta numai la pregătitorul **BALLA, și se poate căpăta**
Să ne ferim de imitațiuni, adevărat e numai a farmacistului BALLA, și se poate căpăta inventatorului **Balla Sándor, farmacist Hódmező-Vásárhely.**

Alifia contra înghețării

a lui **BALLA** e cel mai sigur mijloc contra degenerării, chiar și în cazul când e vechiu, se poate întrebuința cu efect. Alină durerea la moment. Umflăturile provenite din înghețare, le vindecă după o întrebuințare mai îndelungată. Prețul unui borcan provăzut cu întrebuințările necesare e 1 coroană.

Se poate căpăta numai la pregătitorul — **BALLA SÁNDOR,** Farmacist **Hódmező-vásárhely.**

D-șoare!

Cine e bolnav!

La moment alină și necondiționat vindecă tuse, respirație grea și durere de cap
**SIRUPUL DE MUNTE
 PENTRU PIEPT
 A FARMACISTULUI BALLA**

renumit, recomandat de medici și care face cel mai bun efect.
 La moment împedecă tuse convulsivă, tuse măgărească, durere de piept, greaua respirație, astma, trocnă, ferbințeală și regușală.
SIRUPUL DE MUNTE PENTRU PIEPT a lui **BALLA** descris mai sus se aduce în circulație în două forme.
 Numai pentru cei în etate și pentru copii de 12 ani în sus. Zilnic câte 4 linguri. La copii de 12 ani în sus tot așa. Prețul 2 coroane.
 Numai pentru copii de 12 ani în jos. Zilnic 4—5 lingurițe. Prețul 1.20 cor.
 Indrumări de trebuințare alăturăm.
 Se poate căpăta numai la pregătitorul:

Farmacia BALLA SÁNDOR, H.-M.-Vásárhely, Fő-tér.
 LA COMANDE PRIN POȘTE pentru expediție și ladă se comandă 40 fil. La comandă mai mare de 6 cor. pachetarea gratuită și pachetul se expediază scutit de cheltuieli în caz de trimitere înainte a sumei.
 —11

TELEFON 238. TELEFON 238

Paltoane pentru dame după moda cea mai nouă

Cojoace pentru femei Paltoane pentru fete

în prețuri foarte scăzute.

Radó Gyula, **MAGAZIN de HAINE pentru FEMEI.**
 vis-à-vis cu biserica Minorităților.